

NÓGRÁDI LAPOK ÉS HONTI HIRADÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI S KÖZGAZDÁSZATI HETILAP.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. Negyed évre 1 ft 50 kr.

Egyes szám ára: 15 krajczár.

Előfizetheti csupán a kiadóhivatalban lehet B.-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

A lap szellemi részére a a nyilatkozatra vonatkozó minden külső tények a szerkesztőhöz küldendők.

Hirdetési díja: három hasábos betűsor 5 kr. — Nagyobb és többszöri hirdetések jutányosan csökkenthetők.

Bélyeg minden betűtáblánál 30 kr.

NYILATKOZÁSOK: 20 kr.

Előfizetési felhívás!

A „NÓGRÁDI LAPOK” 1893. évi I. felére.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 ft — kr.

Fél évre 3 ft — kr.

Negyed évre 1 ft 50 kr.

Egy hónapra 1 ft 50 kr.

Felkérjük egyetemes lapunk t. előfizetőit, hogy hírlapjainkat kiegyenlítően és előfizetéseiket megújítani sziveskedjenek.

Kisk László,

kiadó és megföldöntető.

Horedt Danó,

kiadó és megföldöntető.

B.-Gyarmat, április 13.

A magyar kultúra terjesztése érdekében nagybecsű sorokat intézet Krauz István nyitrai alispán, mint a F. M. K. E. azidőszaki helyettes elnöke a vidéki választmányokhoz, melyeknek közlésére lapunk is felkérte volt. Minthogy ezen körlevélből sok tanácsot meríthet a magyar kultúra iránt érdeklődő közönség, tájékoztatásul közöljük azt, s a közös akcióra és az elmulasztottak helyrehozatalára felhívjuk a magyar társadalmat.

A körlevél következő: „Igen tisztelt választmány! Egyesületünk igazgató választmányának s. h. 6-án tartott üléséből 50—1893. szám. a kelt határozatával az ügyemet folytonosságának biztosítása végett azon megítélésel megbíztattam, hogy az ügyeket a f. évi rendes közgyűlés elnöki hatáskörrel vezessék.

Bármily megtisztelő ezen megbízás, csak nehezen vállalkoztam annak elfogadására, mert egyesületünk feladatai oly sokfélék és oly nagyok, hogy még rendes viszonyok között is súlyos felelősséggel jár a vezetői tiszte, a mai viszonyok között azonban midőn az ügyemet számos tekintetben fennakadást szenvedtem, az egyesület helyzete igen komolyra vált, e felelőség súlyos megszárazósodva nehezedik arra, aki, ha csak rövid időre is, az ügyek élére áll.

Midőn végre mégis engedtem a felszólításnak és az egyesület ügyeinek a közgyűlésig való vezetői vállalkoztam, tettem azt azért, mert ismerem

úgy a központi tisztakat, mint a vidéki választmányokat és ezek tisztaságának hazafias áldozatkészességét, lelkes buzgalomát, és mert reméltem, hogy azon férfiak, akik tíz éven át fáradoztak egyesületünk felvirágztatása érdekében, nem fogják túlem sem megtagadni azon támogatást, melyre ügyünknek különösen a jelen nehéz időkben annyira nagy szüksége van.

Egyesületünk viszonyai részben az elnökség mindhárom tagjának a központtól való távolléte, részben más okok folytán az utóbbi időben igen kedvezőtlen alakot öltöttek.

A jövedelmek jelentősen mecsappantak: a napról-napra nagyobb számmal kilépő tagok helyébe új tagok nem lépnek be; a fennálló néhány kiadódó fenntartásán kívül két év óta csaláink megközelítésére mi sem tártunk; és ami talán még elszomorítóbb, körlekezőmunkáiban ezeknél is károsabb jelenség, az az egyesület iránt eddig tanúsított érdeklődésnek mindenféle tapasztalható csökkenése, sőt néhol teljes közöny törekvéseivel szemben.

Pedig ha valaha szüksége volt a Felvidéknek oly egyesületre, melynek a magyar nyelv terjesztése képezi hivatását, úgy most van arra szüksége.

Az utolsó népszámlálás adatai megmutatták, hogy a fejlődésnek még alacsony fokán lévő néhány városunkon kívül a magyarság alig gyarapodott.

A közpén körében pedig dacára az 1879. XVIII. t.-cikknek nyelvünk ismerete alig terjedt csak kissé is.

A pánszláv izgatás pedig nőben nő. Emlékeznünk azon agitáczióra, melyet a pánszlávok harmadéva a dunáninneni ker. ág. hitv. evangélikus püspök választás alkalmával fejtettek ki. Tavaly a birtok Hurbán szíriemlék településének ürügye alatt csak hatóságai közbelépéssel megakadályozható nyílt tüntetésre késztették az államgyűség megbontására törekvők. Azóta tárdcs-szent-mártoni közlőnyeknek Pozsonyban tárgyalt sajtó pere, és a sok ezer példányban terjesztett rápiratok, és egyik élelappjuk ellen megindított sajtóbíróssági eljárások bizonyítják, hogy ezen destruktív elemek ádáz működése nemcsak nem szűntet, hanem az utóbbi időben

intenzív és extenzív tekintetben egyaránt erősödött.

Ilyen körülmények között nem szabad posztán az államhatalom erejére bízakodnunk, sőt minden polgárnak, aki hazáját szereti: minden magyar embernek, akinek kebelében magyar szív dobog, elutasíthatatlan kötelessége, hogy az államot fenyegető veszélyek elhárítására tőle telhetőleg közreműködjen. a rendelkezésre álló összes nagy és kis eszközökkel a nemzeti szellem megerősödésén, a magyar nyelv terjesztésén lankadatlanul munkálkodjon.

Egyesületünk csatlakozási képességét tehát minden irányban fokoznunk kell, mindent el kell követnünk arra nézve, hogy mire Túrda-Szentmártonban összegyűlünk, teljesen konszolidálódva, lelkesedésben és erőben gyarapodva a léphessünk az ország azeiméi elé.

Ehez kérem az igen tisztelt Választmány támogatását.

Hazaifidi üdvözléssel

Nyitra, 1893. évi április hó 7-én.

Elnök helyett az ig. vál. megbízásból:

Krauz István.

Tanúgy

(Krauz István kir. tanfelügyelő az évi jelentés tanügyi viszonyairól)
(6-dik Folytatás.)

III. Tanítói személyviszonyok: a székelyvárosi r. kath. iskolánál, székelyvárosi telepi r. k. iskolánál, baglyasfalvi r. k. iskolánál és a helyi román kath. iskolánál.

A jövő tavasz beállítását új r. k. iskola építésként terveznek: Lővecsen, Várhelyen, Karaszfalván, Várhelyen, Múcsinban, Törökén, Mátrazselén, Kelodán.

Uj rom. kath. iskolák építése elterjedt: Fővárosban, Mihály- és Kis-Gyergén és Sipéken.

Uj ág. hitv. evang. iskola építésként terveznek: Felső-Petényen.

II. Uj iskolák helyreállítása, kibővítése a felszerelés tervezeték: Traxson, Verőcsén, Felső-Estergályon, Kis-Ujfalun, Lapujón, Galsán, Tótfalun, Nagy-Géczen, Kórán, Rónán, Szinobán, Legénden, Nagy-Lamón, Felső-Tiszaváralján.

III. Uj tanítói állomások, következő rom. kath.

TÁRCZA.

Gyász-tor.*

No csak hadd folytassák a megkezdett munkát. Mi a napvilágra addig pillantunk át: Mit mivel más gyász halandó, Áti nem hajlandó ily tudós halandó!

Item: azt mivette megágy Gőnczi bácsi, Fő árnyék-világban más lábán sétált ki, Míket behatolták, gondolván magában: No ilyen bolondot még sob' sem próbáltam.

De másképen gondolt örökös Pintes, Hogy könnyeire rája egy marok port hintett: Oda való volt már, okosan is tette, A megágy jó öreg, hogy felszállt a manybe.

Ilyeténkép gondolt, másnak ám nem mondta, De hi sok vendéget a szomorú torra, Melyet gondolat rendez felelősége Sára — Szegény Gőnczi bácsi búcsúztatására.

El is jötték sokan bús ábrázatokkal, Nyitra a közönséget tompa, mely hangokkal, Sőt van, ki kendőt is emel a szeméhez: Nem rejtheti el, ki mely bánatot érez!

A guarda is némán szorít velők kezét, Sőt némelyikről tán meg is feledkezett, De ily alkalmankor ki veszté azt észre, Nem is nehezelt meg de senki is érte.

Végül talpig gyászban a házikiszony, — Hogy piros ajkán egy bús szót kiszalasson, — Megjelen. — „tálatlak,” a bús szót így ejtve, Melynek titkon mégis sok vendég öröme.

Tudnivaló, hogy ez öröm nem miréből, Olyan az, hogy csak az őres gyomor éri, Mely a szívnek, éssnek nem hallgat szavára, De a maga szóját mindig megkérlelve.

S így nem paradoxon, hogy egy-azon egyén (születés a bánat és öröm érzésén: Bánkodhatik a szív, tökröszén az orca, És derenghet öröm átkész gyomorra.

De ne felegessünk most ilyenfélét, Jobb időre való az életbölcsészet, S ámbátor nem vagyunk is megintálva, Tekintetnek be mégis a párolgó talba. . .

Elsőben pörköltet, borjából szabadva, Kerek nagy tálaton hordtak az asztalra, Mindenki adagját szótallani ette, Olykor egy-egy korb bor csészén is mellette.

A második fogás mosolygósabb szót volt már, Kicsiben olyan, mint régi görög oltár, Egyik talban liba, a másikba: kappan, Pírosra kisítve, izes apróságtan.

De, miként idején a nagy „képirtásnak,” Bárbar kezek itt is nagy dalkot mondtaknak, S a szép arányokban felrakták sok oltár, — Talán még kimondom, — nem egyéb, csak rom már.

Leit is az halnak rá kelendősege, (Mint a gyűjtő szilip, olyan leit sok pége.) Némelynek nyelvét is a tartól feloldra, Mely reá vetre volt a gyász alkalomra.

Halkan kezdi egyik: megágy Gőnczi bátya! Kímese hát is ama jobb világra. . . Nyugodjék békével! Folytatja a másik, S részletes fobásul rá egy nagyot ásit.

A harmadik hírad örök nyugodalmat, De a legtöbb mégis iszik, — a bölcsen hallgat, Ovak egy-kettő ered stróbb szavaltatnak, Olyanok, kik éltet már nem igen várnak.

Mert, hogy a cruzza jött, betérítve pörközál, Hahár csobitó volt, már fele sem költ el, Maradt a rétes is, tört mandula, alma, Felátkerökdén az ital hatalma.

S nem sok idő múltán a csodás ivásba Vegyült a szomszédok pohárkörményen, — És, miként bolt mellett éltetnek új királyt, Eljen az új guarda! egy vendég felkelt.

Adra levén a hang, a többi sem kések Homája toldani szíves üdvözlését: Holtnak örök béke, homán élet annak, Kik égi kegyelmek még életben tartnak.

Eljen az új guarda, — mind sűrűbben hanguit, S mintha már nem is tört álomok de lakuit, Fel-felkurjant némely, Pintesre kőszólván, Mások meg örömdnek átlátszó bejöttén.

S újból „száll” a pohár a házikiszonyra, Kinek oly sokféle ágának a guarda, Majd meg a házikiszony lett szónoklat tárgya, A ki nem hiában „úttól az anyjára” . . .

Szegény Gőnczi bácsi alhatik már nyington, Nincs annyi szavak, hogy még neki is jusson, Pintes uram is, hogy ily tisztaság érte, Fia bort parancsol fel annak örömsére.

Szóltat a csodát, és lányom, Julcsa, S menj le a pinczébe, ott szegen a kulcsa: Jól megválasztott, régi legyen, sime, Fel van ott az évszám minden hordón írva.

Ertem edesanyám, mond és megvén Julcsa, De, mit a pinczébe láttak, igen furcsa: Mintha, vörös lángot lobogtatva kézen, Ördögök lejtőnek a pincze végében.

Nem is merlek artán gyújtani világot, Klég volt már abból, amit szemök láttak, — Sompolyognak viasz, az ajtót becsapják, S szalad Julcsa híva kedves un-ajját.

* Mészáros Rózy Sándor „Tükrök tüntek” című humoros versek elbeszéléseiből. Ezen elbeszélésekről lapunk múlt számban emlékeztünk meg.

